

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
Tarihsel Yaklaşımda Afazia Çarpanı Metodunun Kullanımı - Ceyhun DEMİRKOLLU.....	1
Efendim (Şiir) - Zübeyde GÖKBULUT (Gelin).....	6
Tevhît Feneri (Şiir) - Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN.....	6
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU ile Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Sohbet - Doç. Dr. Eyüp AKMAN.....	7
Ferrariye Binen 'Hacı' - Hasan TULUCEOĞLU.....	9
Bin Canla Seviyorum Türkiye'mi (Şiir) - Orhan AFACAN.....	10
Gerekmez (Şiir) - Talat ÜLKER.....	10
"En Güzel Örnek" - M. Hâlistin KUKUL.....	11
23 Nisan 1920: En Büyük Bayram - Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ.....	13
Beşerî İlişkilerde İslamî Davranış - Dr. Seyfi ŞAHİN.....	14
Son Sözüm Taşa Olsun (Şiir) - Ertuğrul KALAFAT.....	14
Sivas'ın Altınyayla İlçesinde Evlenme ile İlgili Örf, Âdet ve İnançlar - Hasan COŞKUN.....	15
Turnam (Şiir) - Dr. Hasan AHMET.....	24
Türk Mitolojisinde Kuslar - Doç. Dr. Mustafa SEVER.....	25
Gurbeti Konuşmak! - Bedrettin KELEŞTİMUR.....	29
Olmuş (Şiir) - Köksal CENGİZ.....	30
Gelirim (Şiir) - Recep ÇALKANER.....	30
Doğu Gerçeği: Türkiye'm Pırıl Pırıl - Muhsin BOZKURT.....	31
Sultan Nevruz (Şiir) - Mehmet Ali TALAYHAN.....	32
Nerdesin (Şiir) - Dr. Nedim UÇAR.....	33

YIL : 37

SAYI : 436

NİSAN, 2014

ISSN : 1300-4689

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

(Ulusal Hakemli Dergi)

ISSN: 1300-4689

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Kayseri Kültür ve Turizm Derneği adına
Âlim GERÇEL

Genel Yayın Müdürü

Ömer BÜYÜKBAŞ

Düzenleyiciler

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN

Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Dr. Ahmet KAYASANDIK

Yazışma Adresi

Erciyes Dergisi, P.K. 218, 38002 KAYSERİ
Telefon - Belgeç: 0 352 231 73 03

İdare Yeri

Sahabiye Mahallesi Muhtarlığı
Kalenderhane Sokağı, Nu.: 8
38010 Kocasinan/KAYSERİ

Fiyat Tarifesi (KDV dâhil)

Sayısı: 7,5 TL

Yıllık abone bedeli: 50 TL

Resmî abone bedeli (Taahhütlü): 90 TL

Yurt dışı abone bedeli: 40 Euro - 50 Dolar

Dergimiz öğretmen ve öğrencilere %10 indirimlidir.

Reklam bedeli: Reklam sahibinin lütfuna tâbidir.

Havaleleriniz için posta çeki hesabı:

Âlim Gerçel, 116866

HAKEM HEYETİ

- Av. Nevzat TÜRK TEN (Erciyes Dergisi Emektarı)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet CİHAN (İstanbul Medeniyet Ü)
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Necmettin Erbakan Ü)
Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Erdoğan BOZ (Eskişehir Osmangazi Ü)
Prof. Dr. Güner GÜLSEVİN (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Kemal GÖDE (S. Demirel Ü'den Emekli)
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS (Erciyes Ü'den Emekli)
Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa KESKİN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa TURAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman YILDIZ (Süleyman Demirel Ü)
Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Erciyes Ü'den Emekli)
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)
Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Erciyes Üniversitesi)
Doç. Dr. İlyas GÖKHAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü)
Doç. Dr. Mehmet SEVER (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Kudret ALTUN (Erciyes Üniversitesi)
Dr. Ahmet KAYASANDIK (Abdullah Gül Üniversitesi)
Mehmet ÇAYIRDAĞ (Erciyes Üniversitesinden Emekli)

Ağ sayfası: www.erciyesdergisi.com

E-posta: erciyesdergisi@mynet.com

alimgercel@mynet.com

Baskı

Geçit Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic.
Orta Sanayi Bölgesi, Gazibey Caddesi, Nu.: 15
(Anatamir Karşısı) KAYSERİ

Telefon: 0352 320 48 61, Belgeç: 320 48 54

Ağ sayfası: www.gecityayinevi.com

E-posta: gecitmatbaacilik@hotmail.com

A Atatürk ve Selçuk Üniversitelerinde kırk yıla (1967-2006) yakın görev yapan halk edebiyatı uzmanı Prof. Dr. Saim Sakaoğlu ile *Çocuk Edebiyatı* üzerine konuştuk. Yıllardan beri, çocuklarımızın da zevkle okuduğu, başta Nasreddin Hoca'nın hikeler olmak üzere fıkralarımızı, manilerimizi, masallarımızı, efsanelerimizi, bilmecelemizi, atasözlerimizi ele alan hocamızın görüşleri bizim için önemliydi. İlk yazıları 1957 yılında yayımlanan hocamıza aşağıdaki birkaç soruyu yöneltip *Çocuk Edebiyatı* ile ilgili görüşlerini almaya çalıştık.

Eyüp Akman: Hocam, yarım yüzyılı aşkın bir süredir edebiyatın içerisindeyiz. Bugün sizinle edebiyatın önemli bir alanı olan *Çocuk Edebiyatı* üzerine sohbet etmek istiyorum. Önce işe çocuk kavramı ile başlayalım. Sizce “çocuk” nedir, çocukları yetişkin insandan ayrı mı mütalaa etmeliyiz?

Saim Sakaoğlu: *Çocuk; bedenî ve ruhi açıdan gelişme çağına yaklaşmamış, ancak gelecekte kazanacağı bazı yeteneklerinin bir kısmını zamanından önce edinme şansını da yakalayabilmiş, hâlâ yakınlarının koruma ve kollamasına gerek duyan, eskinin beş yıllık öğrenim hayatının ilk iki yılının içinde olan insanıdır. Bu özellikler her çocuk için aynen gerçekleşemeyebilir. İçinde buldukları şartlar onların bu özelliklerini aşığıya çekebileceği gibi yukarıya da çekebilir. Bu durum, eskinin ilkokuluna başlayan aynı yaş grubundaki çocukların yakından gözlenmesiyle de daha kolay anlaşılabilir.*

Evet, yetişkin insanla çocuğu mutlaka ayrı tutmalıyız. Çeşitli açılardan büyüklelerin bile zabt u rabt altına alınmadığı bir dünyada çocukları nasıl bir kalıptan çıkmış gibi eğitebileceksiniz. Onun için yetişkinlik, ancak çocuğun uzun yıllar sonra yakalayabileceği bir aşamadır.

EA: Çocuk hakkındaki değerlendirmelerinizi aldıktan sonra “edebiyat” a geçebiliriz. Sizin edebiyat tarifiniz nasıldır? Edebî eserden ne anlamalıyız?

SS: *Vallahi yeni bir “edebiyat” tanifi yapıp da alanı iyice karıştırmayalım. Benimki bir edebiyat tanifi değil, edebiyattan ne anladığım olmalıdır. Günlük hayatta pek çok şeyi okuyoruz. Gazete ve dergiler bunların başın-*

da gelmektedir. Öğrencilerin ders kitapları da bu arada sayılabilir. Ancak okunduğu zaman bizde derin olmasa bile izler bırakabilen, okurken haz ve zevk aldığımız, bir konu etrafında örüli olan, bir bölümüyle bizı dindendirirken bir bölümüyle de kafamızı karıştıran, bir kalem sahibinin elinden çıkmış eserlerin topuna birden ‘edebiyat eseri’ gözüyle bakabiliriz. Edebî eser, okunduğu zaman bizı yenileyen, ufkumuzu açan, yenilerini okumak isteyeceğimiz bir dünyanın tamamlayıcı parçasıdır. Ama her yazılı veya basılı olanı edebî eser olarak algılamamak gerekir; onun var olan ölçütlerini iyi bilmek ve yakalamak durumundayız. Aslında bu tadı yakalayanlar iyi bilirler; onlar daha eserin başında edebî olup olmadığını anlarlar ve tamam ile devam arasında bir karara varırlar.

EA: Edebiyatın bir bütün olduğunu, çocuk edebiyatı, genç edebiyatı gibi bölümlere ayrılmasının gereksiz olduğunu düşünen araştırmacılar var hocam. Sizin bu konudaki görüşünüz nedir?

SS: *Evet, edebiyat bir bütündür ama koskoca edebiyat dünyasını sığ bir iki kavramın sınırlarına hapsedmek de doğru değildir. Ben çocuk edebiyatı, gençlik edebiyatı gibi alt dalların olmasından yanayım. Bu aşamalardan geçerek edebiyat dünyasına giren, edebiyat zevkini yakalayabilen bir okuyucuyum. İlkokul yıllarımda okuduğum masal kitapları olmasaydı; lise yıllarımda önemli bir bölümü macera ve polisiye diye adlandırılan romanları olmasaydı ben klasiklere kim bilir kaç yıl gecikmeyle ulaşabilecektim. Derim ki her çocuğun çağına uygun kitapları okuması gerekir. Ama okumaya hiç merakı ve ilgisi yoksa okumayı da bir işkence hâline getirmemeliyiz.*

EA: O hâlde size göre “çocuk edebiyatı” nedir, nasıl olmalıdır?

SS: *Çocuk edebiyatı, ‘çocukluk dönemi’ diye belirlediğimiz yaş sınırı içinde kalan çocuklar için yazılan eserlerin oluşturduğu edebiyattır. Şiir, masal, hikâye türü eserler bu arada ele alınmalıdır. Cümle yapıları, kelime dağarcıkları o yaş grubuna göre yazılan bu eserlerin ancak alanında uzmanlaşan yazarların kaleminden çıkması gerekir. 70’inden sonra şiir yazmaya başlayan romancılar gibi, ‘Bir de çocuk kitabı yazıvereyim, benim ünüm yeter!’ demekle bu iş olmaz. Üstelik bu türün eserlerini ortaya koymak için sadece yazar veya şair olmak da yeterli değildir. Onların belki*

çocuk eğitimi ve benzeri alanlarda da bilgi sahibi olmaları gerekir. Ben böyle düşünüyorum.

EA: Peki hocam, sizce eğitim fakültelerinde okutulan bu dersi edebiyat tahsili almış hocalar mı, yoksa eğitim bilimleri hocaları mı vermelidir? Edebiyat hocaları içerisinde de hangi alanın hocaları bu dersi daha rahat verebilir?

SS: Bir kere bu dersleri verebilmek için öncelikle iyi bir edebiyat eğitimi alan öğretim elemanlarına ihtiyaç vardır. Bugün nice üniversite mezunu arkadaşımız; masal, fıkra, efsane, hikâye kavramlarını karıştırmaktadır. İyi bir edebiyat eğitimi almadan işin sadece eğitim bilimci olma yönüne eğilirsek belki eğitimcilik açısından bir şeyler verebiliriz ancak edebiyat taraftı zayıf kalır. Ayrıca edebiyat eğitimi alanların da kendilerini eğitim bilimleri açısından takviye etmeleri gerekir.

Hangi edebiyat alanının hocaları bu dersleri vermelidir? Öncelikle belirlenmiş müfredata bakılmalıdır. Eski Türk edebiyatı elemanın verebileceği konular nelerdir, oranı nedir? Yeni Türk edebiyatı veya Türk halk edebiyatı konularının oranı nedir? Bunlar belirlenmeden kesin bir yargıya varmak zordur. Ancak halk edebiyatı konularının ağırlıklı olduğu bilinmektedir. Eski çocuk edebiyatı kitapları özellikle anonim edebiyat ürünlerine ağırlıklı olarak yer veren kitaplardır. Şu noktayı mutlaka belirtmeliyim: Bu dersleri, hocaya ücret çıkarmak için ders saati az olan kişiler değil de alanı bilen hocalar vermelidir. Hocalarımız, 'Ne iş olursa yaparım ağabey.' diyen işsiz insanın durumuna düşürmeyelim.

EA: Hocam, biraz da sizin çocukluğunuza dönelim. Siz, alanımızın en önemli isimlerindensiniz. Acaba sizin yetişmenize çocukluğunuzda okuduğunuz hangi çocuk edebiyatı eserleri etkili olmuştur. 1940'lı yılların sonu ile 1950'li yılların başındaki çocuklar hangi edebî ürünlerle beslendi?

SS: Bizim ev, 'okuyan bir ev' idi. Evimize her gün birer Ankara, İstanbul ve Konya gazetesi girerdi. Ayrıca dergiler de eksik olmazdı. Bir kere bu gazetelerin başlarında haftalık çocuk sayfaları vardı. Ayrıca çocuk sayfası olan bazı gazeteleri de o günlerde alırdık. Bizim evin gazete durumu böyleydi. Ancak unutmadan söyleyeyim, mabalemizde bir eve dahi gazete girerdi (1947-1951).

Evimizde bana göre kitap pek azdı, olanların önemli

bir bölümü lise yıllarımda okuyacaklarımdı. Ancak ikinci sınıftan itibaren başlayan sınıf kitaplığı uygulaması, bütün arkadaşlarım gibi beni de etkilemişti. O yıllarda yarım gün öğrenim gördüğümüz cumartesi günlerinin son saatleri, bir hafta önce aldığımız kitapların geri verilmesi ve yenilerinin alınması saati olurdu. Hatta biz çok okuyanlar hafta sonunu beklemeden hafta arasında kitap değiş tokuşu yapardık. Bu yolla pek çok çocuk kitabı okudum. İşte size onlardan birkaç ad: Uzun, Geniş, Keskin Göz (masal), Annemin Masalları, Ev Kedisi ile Sokak Kedisi (hikâye), vb. Onlarca yıl sonra bir masal araştırmacı olunca gördüm ki ilk masal pek bilinen bir masalmış. İkinci kitap ise Fransızcadan uyarlanan bir kitapmış. Sonuncusu ise masal olarak da anlatılan bir hikâye idi. Daha sonraki yıllarda Gilgamiş Destanı'nın basitleştirilmiş, bir tür masal havasına büründürülmüş şeklini de okumuştum.

Bir de dergiler vardı. Öncelikle abone olduğumuz okul dergimiz... Adı, Sınıf Bilgisi idi galiba... Derslerimize yardımcı olan bilgilerin yanında masal ve hikâyelere de yer verilir. Ve ilgi çekici bir hatıra... Üç dayımın en büyüğünün tek oğlu, evin dördüncü ve sonuncu çocuğu idi. Benden bir yaş büyüktü. Onun devlet memuru olan küçük dayısı, çocuklarına gazete bayilerinde satılan; Çocuk Kalbi, Çocuk Bahçesi vb. adlarını taşıyan haftalık dergileri almış. Bu dergiler ertesi yıl dayımın oğluna gelince ben de o dergileri onlarda zevkle okurdum. Üstelik bu dergilerde pek çok masala ve hikâyeye yer verilir.

İşte ben birkaç koldan okuma dünyasının kapılarına dayandım. Şimdi ne o çocuk sayfaları var, ne de o dergiler... Hepsi farklı kulvarlarda koşan sayfalar ve dergiler...

Bir de o yıllarda çocuklar için hazırlanmış kitapların sayısı çok azdı. Ayrıca ailelerin bütçeleri de çocuklarına sıkça kitap almaya uygun değildi. Aslında bu uzun bir yazının konusu olacak kadar geniştir, kısaca hatırlatmakla yetinelim.

EA: Hocam bu güzel sohbet için size çok teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

SS: Ben de teşekkür ediyorum. Doğrusu böyle güzel bir konuya cevap vermek son derece zevkli oldu benim için. Sağ olunuz.